

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-05

Diarienummer 0208/23

Handläggare

Peter Dubrefjord

Telefon: 031-368 78 14

E-post: peter.dubrefjord@kultur.goteborg.se

Redovisning av uppdrag – climateffekternas påverkan och konsekvenser för kulturnämndens verksamhet

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner *Redovisning av uppdrag – climateffekternas påverkan och konsekvenser för kulturnämndens verksamhet*.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som återrapportering av uppdraget att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan (KF 2023-01-26 § 17).
3. Kulturnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog 2023-01-26 § 17 till Göteborgs Stads nämnder och styrelser att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för den egna verksamheten, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Climateffekter som är prioriterade att analysera utifrån är *värmebölja* och *skyfall*.

Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Återrapporteringen sker i två steg. Steg 1 utgörs av ett detaljerat arbetsdokument som förvaltningen enligt instruktion översände till stadsledningskontoret den 15 augusti som underlag för det fortsatta arbetet med stadens klimatanpassningsplan. Steg 2 är den aggregerade redovisning som detta tjänsteutlåtande utgör och som kulturnämnden har att besluta om.

Kulturförvaltningen har gjort en analys av påverkan på nämndens verksamheter vid climateffekterna *värmebölja* och *skyfall*. Bland de åtgärdsbehov som har identifierats är vissa av en förebyggande karaktär medan andra handlar om åtgärder som kan sättas in när climateffekten pågår.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslagen till åtgärderna innebär vissa kostnader på kort sikt, bland annat gällande konsulter för utredningar. Åtgärderna innebär dock att kulturnämnden skyddar sin egendom och sina samlingar, vilket kan innebära en besparing i längden.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Ett av åtgärdsförslagen handlar om att utreda var det är bäst lämpat att införa komfortkylar bland nämndens publika verksamheter. Vid en värmebölja finns potential att dessa lokaler utgör en mötesplats för stadens invånare och besökare.

Bilaga

Protokollsutdrag samt handling från kommunfullmäktiges sammanträde 2023-01-26 § 17 avseende *Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera climateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet.*

Expedieras till

Kommunstyrelsen.

Ärendet

Göteborgs Stads nämnder och styrelser har fått i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Beskrivning av ärendet

Gemensam och cyklisk process för stadens klimatanpassningsplan

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. En genomgång av nuläget pekade på behov av ett övergripande och gemensamt anpassningsarbete. Staden saknar en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet. En snabb kunskapsutveckling inom området innebär också att det finns en reell risk att fel och ej koordinerade åtgärder tas fram och kan leda till missanpassningar. Det klimatanpassningsarbete som redan pågår behöver fångas in och knytas till en samlad process för staden.

Utgångspunkten är därför en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, identifiera behov och hantera osäkerheter och förändrade förhållanden.

Processen innebär ett stegvist arbete med att analysera riskerna, identifiera åtgärdsbehov, ta fram och besluta om prioriterade åtgärder, genomföra åtgärderna, samt följa upp och vid behov justera processen inför nästa cykel.

Klimatanpassningsplanen blir i denna process att likställa med en åtgärdsplan innehållande de insatser som kommunen behöver prioritera, besluta om och genomföra i ett successivt anpassningsarbete. Planen blir återkommande och kan justeras och utökas över tid i takt med att beslutade åtgärder genomförs och arbetet följs upp.

För att bedöma vilka insatser som behövs och var dessa gör mest nytta för helheten, behöver arbetet ske växelvis; ett analys- och bedömningsarbete ute i verksamheterna och en central samordning och prioritering av åtgärderna under ledning av kommunstyrelsen.

Uppdrag till nämnder och styrelser i framtagande av planen

Klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga av stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Förvaltningar och bolag behöver ta ett brett grepp i frågan och bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag.

För att säkra framdrift i arbetet med planen beslutade kommunfullmäktige om ett uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till planen. Inledningsvis med inriktning på klimateffekterna *värmebölja* och *skyfall*. Fler scenarier följer.

Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Återrapportering sker i två steg. Steg 1 utgörs av ett mer detaljerat arbetsdokument som förvaltningar och bolag skickar direkt till stadsledningskontoret. Arbetsdokumentet utgör underlag för stadsledningskontorets fortsatta beredning av ärendet. Steg 2 utgörs av beslut

i nämnder och styrelser om att arbetet genomförts och att uppdraget kan förklaras fullgjort. Detta beslut ska expedieras till kommunstyrelsen.

Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till planen. Under ledning av kommunstyrelsen kommer ett sammanhållet arbete med åtgärderna genomföras under hösten 2023 för att få fram de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden som helhet.

Uppdraget till nämnder och styrelser ska ses som startskott för ett aktivt och långsiktigt anpassningsarbete, ett arbete som behöver bedrivas verksamhetsnära och cykliskt, och som successivt byggs upp i och med framtagandet av planen och kommande planer. Klimatanpassningsplanen kommer att återrapporteras till kommunfullmäktige senast kvartal 2 2024

Kulturförvaltningens bedömning och förslag

Kulturförvaltningen har gjort en bedömning av möjlig påverkan på nämndens verksamheter vid climateffekterna *värmebölja* och *skyfall*. Bland de åtgärdsbehov som har identifierats är vissa av förebyggande karaktär medan andra handlar om åtgärder som kan sättas in när climateffekten pågår.

På en aggregerad nivå har följande åtgärdsbehov har identifierats:

- Verksamheterna för löpande samtal med respektive fastighetsägare.
- Verksamheterna ser över den interna beredskapen.
- Verksamheterna ser över tillgången till el.
- Verksamheterna ser över behov av särskild utrustning vid värmebölja och skyfall.
- Verksamheterna ser över logistiken i transportkedjan.
- Verksamheterna ser över underhåll av komfortkylar.
- Verksamheterna övar på rutinerna som finns kopplat till ökade vattenflöden.
- Förvaltningen säkerställer att krav på klimatanpassning finns med i nya hyresavtal samt vid ny- och ombyggnationer.
- Konsult anlitas för att utreda vilka lokaler som är mest utsatta och där det finns behov av att införa komfortkylar.
- Konsult anlitas för att utreda eventuell påverkan på museer och konsthalls föremål och vilka kritiska punkter som finns kopplat till såväl fukt som höga flöden och värme samt de eventuella åtgärder som kan behöva vidtas.

Som komplement till ovanstående är det viktigt att påpeka att några av de mest omfattande åtgärder som krävs för att klimatsäkra kulturnämndens verksamheter redan pågår eller är planeringsstadiet. Exempel på sådana prioriterade åtgärder är byggnationen av *nya magasin* samt *om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum*.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden godkänner förvaltningens redovisning och översänder densamma till kommunstyrelsen som återrapportering av uppdraget att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för nämndens egen verksamhet (KF 2023-01-26 § 17).

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren

Sofia Lubian

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef kultur och samhällsutveckling

Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet

§ 17, 0120/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Göteborgs Stads nämnder och styrelser får i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.
2. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Handling

2022 nr 259.

Yrkanden

Helena Norin (MP), Martin Wannholt (D), Eva Flyborg (L), Sarah Ullmark (M) och Karin Pleijel (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Emma Ylivallo Altenhammar (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tilläggsyrkande från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Kommunfullmäktige beslutar först att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det har avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för avslag och Nej för bifall till tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen.”

Omröstningen utfaller med 70 Ja mot 9 Nej. 2 ledamöter är frånvarande. Hur var och en röstar framgår av bilaga 4.

Reservation

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadens nämnder och bolag

Under behandling av ovanstående ärende ajournerar ordföranden mötet i enlighet med § 21 i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Dag för justering

2023-02-09

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Margareta Broang

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

Bilaga 4

Ärende: 16

Ärendemening: Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet

Antal Ja: 70 Antal Nej: 9 Antal Avstår: 0 Antal Frånv: 2 Antal Kvittade: 0

Namn	Parti	Plats	Funktion	Resultat
Aslan Akbas	S	1	Ordförande	Ja
Ann-Christine Andersson	S	25	Ledamot	Ja
Bettan Andersson	V	59	Ledamot	Ja
Margareta Broang	M	3	2:e v Ordf	Ja
Robert Andersson Hammarstrand	S	22	Ledamot	Ja
Hans Arby	C	48	Ledamot	Ja
Jonas Attenius	S	10	Ledamot	Ja
Hanan Baalbaki	S	39	Ledamot	Ja
Kristina Bergman Alme	L	51	Ersättare	Ja
Daniel Bernmar	V	56	Ledamot	Ja
Åke Björk	M	11	Ledamot	Ja
Jessica Blixt	D	35	Ledamot	Ja
Jenny Broman	V	57	Ledamot	Ja
Marie Brynolfsson	V	58	Ledamot	Ja
Kalle Bäck	KD	31	Ledamot	Ja
Emmyly Bönfors	C	50	Ledamot	Ja
Sara Carlsson Häggglund	V	63	Ledamot	Ja
Axel Darvik	L	55	Ledamot	Ja
Håkan Eriksson	V	2	1:e v Ordf	Ja
Rickard Eriksson	M	27	Ledamot	Ja
Krista Femrell	SD	71	Ersättare	Nej
Lena Ferm	SD	68	Ledamot	Nej
Eva Flyborg	L	52	Ledamot	Ja
Ann Catrine Fogelgren	L	54	Ledamot	Ja
Jörgen Fogelklou	SD	73	Ledamot	Nej
Pär Gustafsson	L	53	Ledamot	Ja

Sofie Gyllenwaldt	M	12	Ledamot	Ja
Linnéa Hankins	V	79	Ersättare	Ja
Patrik Helgeson	V	81	Ersättare	Ja
Klara Holmin	MP	76	Ledamot	Ja
Blerta Hoti	S	19	Ledamot	Ja
Patrik Höstmad	D	34	Ledamot	Ja
Alfred Johansson	S	42	Ledamot	Ja
Marina Johansson	S	9	Ledamot	Ja
Axel Josefson	M	5	Ledamot	Ja
Magnus Kindmark	S	64	Ledamot	Ja
Agneta Kjaerbeck	SD	72	Ledamot	Nej
Hannah Klang	V	62	Ledamot	Ja
Jörgen Knudtson	KD	30	Ledamot	Ja
Lena Landén-Olsson	S	37	Ledamot	Ja
Elisabet Lann	KD	32	Ledamot	Ja
Tony Liljendahl	SD	67	Ledamot	Nej
Staffan Lindström	S	41	Ledamot	Ja
Cecilia Magnusson	M	26	Ledamot	Ja
Nina Miskovsky	M	7	Ledamot	Frånvarande
Anders Moberg	S	38	Ledamot	Ja
Sabina Music	C	49	Ledamot	Ja
Jonas Nilsson	V	47	Ledamot	Ja
Claudia Nistor Pedrini	S	43	Ledamot	Ja
Kristina Norén Lallo	KD	29	Ersättare	Ja
Helena Norin	MP	78	Ledamot	Ja
Toni Orsulic	M	17	Ledamot	Ja
Bosse Parbring	MP	75	Ledamot	Ja
Karin Pleijel	MP	74	Ledamot	Ja
Rasmus Ragnarsson	SD	70	Ledamot	Nej
Parisa Rezaeivar	S	40	Ledamot	Ja
Anneli Rhedin	M	18	Ledamot	Ja
Annelie Schagerström	S	46	Ledamot	Ja
Irène Sjöberg-Lundin	D	33	Ersättare	Ja
Henrik Sjöstrand	M	6	Ersättare	Ja

Andreas Sjöo	S	45	Ledamot	Ja
Yvonne Stafrén	SD	69	Ledamot	Nej
Anders Sundberg	M	16	Ledamot	Ja
Lisbeth Sundén Andersson	D	4	Ledamot	Ja
Claes Söderling	S	20	Ersättare	Ja
Per-Eric Trulsson	SD	65	Ledamot	Nej
Viktoria Tryggvadottir Rolka	S	8	Ledamot	Ja
Mattias Tykesson	M	15	Ledamot	Ja
Sarah Ullmark	M	28	Ledamot	Ja
Kochar Wallad Begi	S	24	Ersättare	Ja
Martin Wannholt	D	36	Ledamot	Ja
Joel Wickman	M	14	Ersättare	Ja
Camilla Widman	S	21	Ledamot	Ja
Linnea Wikström	S	44	Ledamot	Ja
Maria Wåhlin	V	80	Ledamot	Ja
Roshan Yigit	S	23	Ledamot	Ja
Emma Yllivallo Altenhammar	SD	66	Ledamot	Nej
Johan Zandin	V	60	Ledamot	Ja
Björn Åhlin	MP	77	Ledamot	Ja
Emma Öman	V	61	Ersättare	Ja
Hakan Önal	M	13	Ledamot	Frånvarande

Handling 2022 nr 259

Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera climateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 9 november 2022 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Göteborgs Stads nämnder och styrelser får i uppdrag att analysera climateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.
2. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Karin Pleijel (MP) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på tilläggsyrkande från SD den 9 december 2022.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från SD den 9 december 2022.

Kommunstyrelsen beslutade först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Kommunstyrelsen beslutade därefter utan omröstning att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Representanterna från MP, S och V antecknade som yttrande en skrivelse från den 25 november 2022.

Göteborg den 14 december 2022
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Tilläggsyrkande

2022-12-09

Ärende nr: KS 2022-12-14, 2.1.16, 0120/22

Tilläggsyrkande angående – Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag inom arbetet med klimatanpassningsplanen definiera olika typer av extremväder och jobba samordnande mot att åtgärdsbehoven ska innefatta alla typer av extremväder och dess klimateffekter.
2. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Sverigedemokraterna motsätter sig inte arbetet mot klimatanpassning. Detta är i själva verket ett självklart perspektiv som bör tas vid all utveckling och implementering av stadens infrastruktur. För att lyckas med en hållbar utveckling krävs det även att denna typ av anpassning sker med enighet sett till stadens intressen och rimliga framtidsscenarion. Vi ställer därmed oss positiva till samverkan kring åtgärdsplaner från samtliga nämnder och styrelser samt den kontinuerliga utvärderingen av projektets utveckling. Däremot ser vi gärna att staden anpassas utifrån alla typer av extremväder, till exempel säkra staden för energibrist vid extremkyla. Detta kommer bli väldigt betydelsefullt i och med en framtida elektrifiering. Utifrån tidigare arbete inom det tematiska tillägget för översvämningsrisker hänvisar vi tillbaka till Sverigedemokraternas tidigare yrkande för att belysa vikten av att utgå ifrån rimliga framtidsscenarion. Rent historiskt har det skett landhöjningar på västkusten som planat ut de havshöjningar som skett. Alla typer av investeringar inom klimatområdet som inte är förgrenade med verkligheten är rent av kontraproduktiva. De lär även investeringen av ett översvämningsskydd bli ifall scenariot inte stämmer.

I och med konstanta tillägg i forskningen kring klimatarbetet bör inte staden utgå ifrån ett absolut scenario, utan staden bör definiera olika typer av extremväder och jobba genom att stötta samtliga nämnder och styrelser i arbetet kring åtgärdsplaner för att vara resistent i händelse av dessa.

Bilagor

1. SD Yrkande 2019-03-22 angående –Samordning och övergripande planering av älvkantsskydd

Yrkande

2019-03-22

Yrkande angående –Samordning och övergripande planering av älvkantsskydd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Stadsledningskontoret får i uppdrag att utgå från RCP 2,8 istället för RCP 8,5 i sitt fortsatta arbete med att samordna stadens arbete med älvkantsskydd,

Yrkandet

Det enda vi vet säkert är att vi har haft en landhöjning i Sverige de senaste 10 000 åren. Man kan konstatera att landhöjningen kommer att fortsätta i samma takt i hundratals år. Detta faktum framkommer i stadsbyggnadskontorets egna rapport¹

Det enda vi inte vet är hur mycket havet kommer att stiga. Det finns ett antal beräkningsmodeller för hur mycket havet beräknas att stiga. Göteborgs Stad har valt att välja en modell som räknar med en kraftig havsnivåhöjning (RCP 8,5)

När man väljer att planera för en så kraftig havsnivå, kommer det kräva investeringar på 30 miljarder kronor.

SD anser att ett sådant antagande varken är ansvarsfullt, seriöst eller vetenskapligt belagt.

Utgår från man från en beräkningsmodell med begränsad havsnivåhöjning (RCP 2,8) så kommer havsnivåhöjningen tas ut av landhöjningen.

SD anser att så länge man inte över tid kan konstatera en faktisk havsnivåhöjning, så ska man inte påbörja några kostsamma klimatanpassningsåtgärder. Därför föreslår SD att Göteborgs stad tillsvidare utgår från RCP 2,8.

Vår utgångspunkt är att man bör utgå från mätningar av medelhavsnivå på relevanta ställen i Göta älv och var femte år revidera planen utifrån den faktiska nivån.

¹ Förslag till översiktsplan för Göteborg, Tillägg för översvämningsrisker, Bilaga 1: Underlag för mål och strategier, sid 10

Yttrande angående delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan

Yttrande

Göteborg har sedan ett antal år tillbaka arbetat med planering och kartläggning för att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Sedan 2019 finns ett tematiskt tillägg för översvämningsrisker. Den riskhanteringsplan som länsstyrelsen tagit fram för Göteborg 2022-2027, visar på betydande översvämningsrisker. Bland annat har Göteborg råvattenintag för dricksvatten i Göta älv och Göta älvdalen är utpekade som ett av Sveriges mest skredkänsliga områden. Det gör oss extra sårbara.

I den rödgröna budgeten finns ett uppdrag om att påskynda genomförandet av åtgärder enligt handlingsplanen för klimatanpassning. Det framgår nu i delrapporteringen att klimatanpassningsplanen ännu inte är klar, vilket inte gör det mindre akut att genomföra klimatanpassningsåtgärder. Parallellt med det fortsatta arbetet med att ta fram klimatanpassningsplanen behöver staden öka takten i genomförandet av de åtgärder som vi redan nu vet är viktiga att få på plats. Det finns mycket att förlora på att vänta med att genomföra klimatanpassningsåtgärder. Utöver lidande och skador för enskilda så är också kostnaderna för till exempel skyfall mycket höga. Skyfallet i Malmö 2014 gav mycket omfattande konsekvenser och de totala kostnaderna har summerats till ca 600 miljoner kronor.

Det kommer att vara omöjligt för Göteborg stad att själv bära hela kostnaden för att klimatanpassa staden. Det är därför viktigt att fortsätta hitta nya vägar för finansiering.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-11-09

Diarienummer 0120/22

Handläggare

Caroline Valen

Telefon: 031-368 02 24

E-post: caroline.valen@stadshuset.goteborg.se

Delrapportering i uppdraget att ta fram en klimatanpassningsplan – uppdrag till stadens nämnder och styrelser att analysera klimateffekternas konsekvenser och åtgärdsbehov för sin verksamhet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads nämnder och styrelser får i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.
2. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Sammanfattning

I budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan. Stadsledningskontoret återkommer nu med en delrapport samt förslag på uppdrag till nämnder och styrelser. Uppdraget innebär att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för den egna verksamheten, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till den kommande planen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Som inledande steg gjordes en nulägesinventering i förvaltningar och bolag. Den pekar på att klimatanpassning är en fråga som behöver stöd i etableringsfasen för att anpassningsarbetet på allvar ska komma i gång. Det saknas en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet. En snabb kunskapsutveckling innebär också att det finns en reell risk att ”fel” och okoordinerade åtgärder tas fram och kan leda till ”missanpassningar”.

Stadsledningskontoret bedömer att staden behöver etablera en gemensam cyklisk process som säkerställer att aktuell kunskap och heltäckande perspektiv tillförs arbetet. En klimatanpassningsplan som omfattar de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden blir ett led i processen. Framtagande av planen behöver ske i ett växelvist arbete med analys- och bedömning ur verksamheternas perspektiv och en central samordning av åtgärdsarbetet på stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret ansvarar inom sitt befintliga samordningsuppdrag för att etablera process och arbetssätt, inrätta ett nätverk och en plattform för kunskapsspridning samt stötta förvaltningar och bolag i det

växelvisa arbetet i framtagandet av planen. Stadsledningskontoret bedömning är att planen kan återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 2 2024.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontorets bedömning är att uppdraget som föreslås till nämnder och styrelser inte får någon ekonomisk påverkan utan kan genomföras inom ordinarie uppdrag.

På sikt innebär klimatanpassning stora investeringar. Klimatanpassningsplanen kommer resultera i åtgärdsförslag som behöver finansieras. De anpassningsåtgärder som investeras i förebyggande syfte är oftast billigare än kostnaderna för de skador som kan uppkomma om verksamheterna inte står rustade för ett förändrat klimat. För staden som fastighetsägare kan det även innebära stora kostnader om befintliga och nya fastigheter inte anpassas. Fastigheter som ej klimatanpassats kan även bli svårare att försäkra i framtiden och tappa sitt finansiella värde.

Ett gemensamt åtgärdsarbete som processen föreslår, möjliggör samordning, effektivisering och synkning av klimatanpassningsåtgärder som kan minska investeringsbehovet.

Inom kommunstyrelsens uppdrag, i budget 2022, har stadsledningskontoret att arbeta med påverkansarbete för statlig finansiering av klimatanpassningsåtgärder som till exempel olika former av översvämningsskydd. I nuläget finns möjlighet att söka statliga medel för översvämningshantering om totalt drygt 500 mnkr, för samtliga kommuner som delfinansiering av åtgärder. Uppdraget omfattar även påverkan för ändrad lagstiftning som stödjer klimatanpassningsarbetet. Staden undersöker löpande möjligheten att söka EU-bidrag och andra bidrag för finansiering av åtgärder. Närmast har staden blivit antagen i EU:s mission för klimatanpassning.

Bedömning ur ekologisk dimension

I takt med att klimatanpassningsarbetet konkretiseras och åtgärder tas fram, möjliggörs samordning och potentiella synergieffekter med styrning, mål och pågående arbete inom klimat- och hållbarhetsområdet, tex med Miljö – och klimatprogrammets strategiarbete, vilket kan bidra positivt till den ekologiska dimensionen. På sikt kommer klimatanpassningsarbetet bidra till generationsmålet genom att arbeta för att det samhälle som lämnas över till nästa generation är fungerande även i ett framtida klimat.

Bedömning ur social dimension

Uppdraget till nämnder och styrelser kommer att bidra positivt till den sociala dimensionen genom att stadens verksamheter aktivt arbetar för att minska sårbarheten och säkerställa leverans av uppdrag och service gentemot medborgarna även i ett förändrat klimat. Förebyggande insatser bidrar till att människors hälsa och livsmiljöer kan upprätthållas. Klimatanpassning berör hela samhället och särskilt utsatta är de sårbara och svagare grupperna såsom barn, äldre och grupper med särskilda behov. En robust och säkrad leverans av välfärdsservicen blir en viktig del av anpassningsarbetet varför samtliga av stadens aktörer behöver delta i framtagande av planen. Kunskapshöjning och förståelse för den sociala dimensionen av klimatanpassning ökar i och med detta arbete.

Ärendet

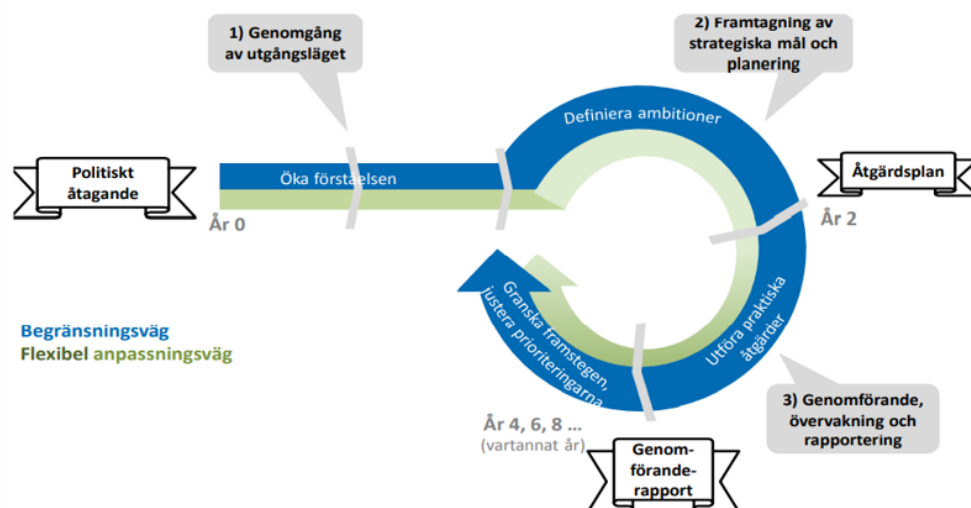
I budget för 2022 gav kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. Stadsledningskontoret återkommer nu med en delrapportering i arbetet samt förslag på uppdrag till nämnder och styrelser.

Beskrivning av ärendet

Process för klimatanpassningsplanen

I budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. Inom ramen för *Borgmästaravtalet, Covenant of Mayors for Climate & Energy 2030 targets*, har Göteborgs Stad åtagit sig att utveckla arbetet med klimatanpassning och ta fram en åtgärdsplan.

I Borgmästaravtalet beskrivs en övergripande process för anpassningsarbetet (se figur nedan). Utgångspunkten är en cyklisk process som gör det möjligt att löpande integrera ny kunskap, hantera stora osäkerheter och förändrade förhållanden. På så vis kan anpassningsförmågan successivt öka.

Figur. Illustration från Borgmästaravtalet som beskriver anpassningsarbetets cykliska process.

Den cykliska processen innebär ett stegvist arbete som inleds med genomgång av nuläget för att vidare definiera ambitionerna – *genom att analysera risker och sårbarhet, identifiera åtgärdsbehov och prioritera*, för att sedan genomföra beslutade åtgärder och i avslutande steg följa upp och justera inför nästa cykel.

I en cyklisk process blir klimatanpassningsplanen att likställa med en åtgärdsplan eller handlingsplan innehållande de insatser som kommunen behöver besluta om och genomföra i sitt successiva anpassningsarbete. Planen blir återkommande och kan justeras och utökas över tid i takt med att beslutade åtgärder genomförs och arbetet följs upp. För att kunna bedöma vilka insatser som behövs och var dessa gör mest nytta för helheten, behöver det ske ett växelvist arbete; ett analys- och bedömningsarbete ute i verksamheterna och en central samordning av stadsledningskontoret.

Nulägesinventering

Som inledande steg, motsvarande genomgång av utgångsläget i figuren ovan, genomförde stadsledningskontoret under våren 2022 en kartläggning av nuläget. Inventeringen

genomfördes i form av dels en enkät till stadens samtliga förvaltningar och bolag, dels ett antal dialogmöten.

Kartläggningen visar på en stor spännvidd i kunskapsläge och aktivitet i klimatanpassningsarbetet, från att aktivt och i framkant arbeta med anpassning till att frågan inte alls är aktualiserad eller prioriterad i verksamheten. Frågan är tydligast belyst i de fastighetsrelaterade förvaltningarna och bolagen. Huvuddelen av förvaltningar och bolag har kunskap om att staden påverkas vid översvämning från skyfall och högvatten, men kunskapen är låg kring de värmerelaterade effekterna. Det saknas i stort analys av om eller hur den egna verksamheten påverkas av ett förändrat klimat utifrån samtliga climateffekter och utifrån det ansvar och uppdrag verksamheten har idag. Frågan hanteras i de flesta fall inte med utgångspunkt i stadens roll som verksamhetsutövare och fastighetsägare, utan fokus har hittills främst varit på anpassning av den fysiska miljön och på tekniska lösningar.

I inventeringen framgår det att tidigare händelser, som exempelvis värmeböljan sommaren 2018, ledde till vissa anpassningsåtgärder i de verksamheter som påverkades; exempelvis rutiner som ändrats inom förskoleverksamheten eller byggnadstekniska åtgärder som solskydd installerades. Verksamheternas erfarenheter från dessa händelser är inte systematiskt kartlagda och utgör inte underlag för ett förebyggande arbete, utan behoven löses när de uppstår.

Generellt saknas bedömningar av vilka åtgärder som behöver vidtas för att anpassa verksamheterna. Inventeringen visar emellertid att det pågår klimatanpassningsrelaterade aktiviteter i en del förvaltningar och bolag, aktiviteter som inte nödvändigtvis är kategoriserade som klimatanpassning men som i praktiken bidrar till anpassning; till exempel initiativ för att höja och sprida kunskapen inom och utanför sin egen organisation, påbörjade riskanalyser i samband med ökat fokus på krisberedskap eller initiativ för att samordna frågan för flera berörda parter. Dessa aktiviteter är idag generellt inte samordnade inom staden och det saknas kontaktytor inom och utanför organisationen för att arbeta gemensamt med frågan.

Enstaka nämnder och styrelser har mål eller tydliga beslut i frågan. I några fall kopplas arbetet till nämndens/styrelsens mål eller uppdrag inom hållbarhetsområdet. Men klimatanpassning har gränssnitt till både klimatomställningsarbetet och till arbetet med krisberedskap och upplevs av flera som svår eller otydlig att definiera och därmed svår att placera i den egna organisationen. Det efterfrågas kunskapsunderlag för att kunna komma i gång med analys och bedömningar, att befintligt underlag tillgängliggörs, samt verktyg och metoder för att göra analyser likvärdiga och jämförbara. Flera förvaltningar och bolag lyfter också dilemmat att de saknar rådighet över anpassningsåtgärder där ansvaret kan ligga hos en annan part, till exempel vid anpassningsbehov i lokaler som hyrs in.

Inventeringen visar också att förvaltningar och bolag generellt har svårt att bedöma om deras kompetens och resurser för att hantera frågan är tillräcklig, eftersom de inte har tydligt för sig vad som behöver göras. Initialt upplevs finansieringsfrågan inte som ett hinder då åtgärdsbehovet i första hand behöver identifieras.

Analys av utgångsläget

Nulägesinventeringen stärker bilden att klimatanpassning fortfarande är en ny och komplex fråga för flertalet, ett nytt kunskapsområde som behöver definieras och som behöver stöd i etableringsfasen för att anpassningsarbetet ska komma i gång på bred

front. Omvärldsläget innebär också att det förebyggande långsiktiga arbetet med frågan tenderar att konkurrera med ett mer kortsiktigt och akut krisberedskapsperspektiv och behöver ett tydligt fokus för att prioriteras, vilket arbetet med en stadengemensam klimatanpassningsplan utgör en bra grund för.

Göteborgs Stad har länge haft ett omfattande arbete med översvämningsrisker kopplat till fysisk planering där en rad uppdrag och fördjupat arbete med högvattenskydd och skyfall pågår. Klimatanpassningsarbetet behöver fortsatt fördjupas inom dessa områden, men nulägesanalysen tydliggör att arbetet behöver breddas och omhänderta samtliga klimateffekter såsom extremvärme, brand och torka med flera. De värmerelaterade effekterna kommer att få stor påverkan, särskilt inom sektorer som vård, skola och omsorg, områden där inventeringen visar att anpassningsarbetet behöver komma i gång.

Nulägesinventeringen pekar på att klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Alla förvaltningar och bolag behöver ta ett bredare grepp i fråga och kunna bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag.

Erfarenheter av tidigare extremväder indikerar att det finns kunskap om anpassningsbehov i organisationen, men erfarenheterna behöver fångas upp och dokumenteras som led i ett systematiskt utvecklingsarbete. För att analysarbetet ska komma i gång behöver befintligt kunskapsunderlag i staden och från regional och nationell nivå, tillgängliggöras och spridas och behov av kompletterande underlag bedömas.

I nuläget saknas bilden av hur åtgärdsbehovet ser ut i verksamheterna och därmed för staden som helhet. De initiativ och aktiviteter som pågår behöver fångas upp, prövas och samordnas för att få utväxling och handlingskraft i anpassningsarbetet. Den snabba kunskapsutveckling som vuxit fram inom området de senaste åren gör att analys och åtgärdsförslag behöver matcha frågans bredd och ambitionsnivå. Det finns en reell risk att ”fel” och okoordinerade åtgärder kan leda till suboptimering – eller det forskningen pekar på som så kallad missanpassning, om en heltäckande analys saknas eller om enskilda eller kortsiktiga behov får styra.

Stadsledningskontorets bedömning

Klimatanpassningsplanen behöver göras cykliskt och gemensamt under ledning av stadsledningskontoret och i nätverk. För att säkra framdrift i arbetet föreslår stadsledningskontoret ett uppdrag till nämnder och styrelser att ta fram verksamhetsnära analyser och identifiera åtgärdsbehov till den kommande planen. Nedan beskrivs processen och stadsledningskontorets förslag mer detaljerat.

Cykliskt och gemensamt framtagande av klimatanpassningsplanen

Klimatanpassningsarbetet är ett långsiktigt arbete som behöver etableras som en process, ett cykliskt arbete som gör det möjligt att hantera osäkerheter och nya förutsättningar till följd av ett kunskapsfält i ständig utveckling. Nya rön behöver kontinuerligt förmedlas och systematiskt arbetas in i analyser och bedömningar för att framgångsrika åtgärder ska kunna ringas in. På så vis ökar anpassningsförmågan succesivt och i den takt som bedöms nödvändig och rimlig utifrån gällande kunskap.

Klimatanpassningsplanen blir ett led i den cykliska processen och ska omfatta de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden. Åtgärderna behöver vara verkningsfulla med påvisbara effekter. Arbetet behöver i stor utsträckning ske lokalt och verksamhetsnära i förvaltningar och bolag för att få fram analyser och kunna bedöma risker och åtgärdsbehov utifrån den egna verksamhetens uppdrag och ansvar. Samtidigt behöver arbetet samordnas och verksamheternas nomineringar prioriteras centralt för att få fram stadens samlade anpassningsbehov, en process som utgör ett växelvist arbete. Nulägesanalysen visar dock att förvaltningar och bolag inte är redo att nominera åtgärder som säkerställer en heltäckande bild eftersom det saknas aktuell kunskap och behovsanalyser och åtgärdsbedömningar hittills är för grunda.

För att stötta processen bedömer stadsledningskontoret att staden behöver etablera och arbeta i ett nätverk. Det gör det möjligt att tillföra och bygga aktuell kunskap tillsammans, överföra erfarenheter mellan delar av organisationen och skapa engagemang och trygghet i etablering av en ny och komplex fråga. Nätverksformen skapar också flexibilitet i att stötta parter som kommit olika långt, ett behov som kan skifta över tid och som gör det möjligt att löpande se framsteg i arbetet.

Uppdrag till nämnder och styrelser

Eftersom nulägesanalysen visar att förvaltningar och bolag inte är redo att nominera heltäckande och verkningsfulla åtgärder bedömer stadsledningskontoret att ett uppdrag behöver tilldelas för att säkra framdrift i arbetet. Där ett åtgärdsarbete redan pågår behöver arbetet vara väl underbyggt för att undvika för snäva perspektiv och eventuella missanpassningar. Kunskapshöjning, metodik och verktyg behöver tillföras genom deltagande i nätverket. Uppdraget till nämnder och styrelser bör ses som startskott för ett aktivt anpassningsarbete, ett arbete som behöver bedrivas verksamhetsnära och cykliskt och som succesivt byggs upp i och med framtagandet av planen.

Det nämnder och styrelser behöver göra inom ramen för uppdraget är att:

- Ta fram en verksamhetsnära analys – analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för den egna verksamheten.
- Identifiera åtgärdsbehovet utifrån analysen.
- Nominera eventuella åtgärder till den gemensamma planen.
- Delta i ett stadengemensamt nätverk för att ta del av kunskapshöjning, metodik/verktyg samt erfarenhetsutbyte för stöd i arbetet.

Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Under den inledande inventeringsfasen utsåg förvaltningar och bolag kontaktpersoner för arbetet med klimatanpassningsplanen, personer som kan utgöra en första ingång i nätverket och agera ambassadörer i den egna organisationen.

Uppdraget är ställt till samtliga styrelser men önskar respektive koncern att återrapportera gemensamt genom klustermodern är det möjligt. Klustermodern ansvarar då för att involvera berörda dotterbolag. Stadshus AB kommer att delta i beredningen tillsammans med stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets fortsatta arbete med klimatanpassningsplanen

Stadsledningskontoret ansvarar inom sitt befintliga samordningsuppdrag för att i framtagandet av planen, etablera den övergripande processen och gemensamma

arbetssätt, inrätta ett nätverk och en plattform för kunskapsspridning som stöd för förvaltningar och bolag i det växelvisa arbetet med planen.

Stadsledningskontorets funktion blir dels *stödjande* – att stötta processen och analysarbetet med kunskap, metodik och verktyg, dels *samordnande* – att ansvara för ett sammanhållet arbete med åtgärder till planen där suboptimering och missanpassningar ska kunna avvärjas och synergier och positiva effekter fångas upp för att prioritera och säkerställa långsiktiga lösningar, samt en *uppföljande* funktion som innebär att kontinuerligt följa upp utpekade och beslutade åtgärder och justera prioriteringarna i planen efter behov i den cykliska processen.

Arbetet innebär exempelvis att:

- Etablera process och arbetssätt i framtagandet av klimatanpassningsplanen/åtgärdsplanen.
- Facilitera ett staden-övergripande nätverk.
- Ta fram en plattform för kunskapsspridning.
- Tillhandahålla metodstöd och verktyg för analys och åtgärdsbedömning, samt löpande stötta förvaltningar och bolag i tillämpningen av dessa.
- Ansvara för samlad bedömning av åtgärder till planen.
- Kontinuerligt följa upp processen och planen.
- Genomföra kommunikationsinsatser kopplat till planen.

Fokus för arbetet kommer att vara att lyfta de verksamheter som ännu inte har kunskap om eller arbetar aktivt med frågorna. Samtidigt behövs fortsatt stöd och utveckling inom de områden/sektorer där klimatanpassningsarbete har kommit långt. Det arbete som redan pågår behöver fångas in och knytas till den samlade processen för staden.

Stadsledningskontorets bedömning är att planen kan återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 2 2024.

Magnús Sigfússon

Eva Hessman

Direktör Samhälle och omvärld

Stadsdirektör